

UN MANUSCRIS DE TINEREȚE AL PROFESORULUI G. I. TOHĂNEANU

Printre manuscrisele păstrate de Profesorul G.I.Tohăneanu se află cel pe care îl reproducem alăturat în copie foto și pe care încercăm să-l comentăm minimal. Cele mai multe manuscrise pe care Profesorul le-a păstrat conțin inegalabilele traduceri din opera lui Vergiliu, manuscrise care depun mărturie despre cunoașterea impecabilă a limbii latine, despre inventivitatea lexicală a Profesorului și despre capacitatea sa de găsim directă a soluțiilor optime în ce privește versificația și imaginile traducerii.

Manuscrisul de față (formularea din titlu – **de tinerețe** – va fi imediat justificată) face parte din arhiva „de suflet” a Profesorului, pentru că păstrarea lui nu se justifică altfel din anii 1955-1960, când, probabil, l-a conceput autorul. Erau anii „debutului” său didactic la Universitatea din Timișoara, ani în care a început să publice comentarii pertinente despre poezia românească. Manuscrisul este format din 7 (șapte) file format A4, scrise cu cerneală albastră, file numerotate în colțul din dreapta sus cu creionul (probabil după ce manuscrisul a fost considerat ca încheiat). Presupunerea noastră că numerotarea a fost făcută ulterior încheierii manuscrisului se bazează și pe faptul că textul a fost revăzut sigur, iar intervențiile în text sunt făcute cu același tip de creion (posibil cu același creion) cu care sunt numerotate paginile. În afara celor 7 file numerotate, manuscrisul mai are două file (la începutul lui) nenumerotate (cărora le vom spune **a** și **b**) și care fac iarăși dovada că textul manuscrisului este din tinerețea Profesorului. Manuscrisul nu are titlu, dar se poate deduce ușor din conținutul său că este o formă incipientă a comentariilor despre limba și stilul operei poetice a lui Tudor Arghezi. Câteva cuvinte despre filele nenumerotate. Textul incipient

al unui comentariu despre poezia argheziană a fost abandonat la mijlocul filei **b**. După formulările de pe filele **a** și **b** se vede că Profesorul n-a fost mulțumit de felul în care debutase comentariul său despre Arghezi. Multe aprecieri exprimate prin adjective superlative, rânduri șterse, repetiții nepotrivite stilului Profesorului determină renunțarea la acest început de comentariu. Iată câteva sintagme: „conținut, prin adâncime și vastitate, tulburător”, „marele poet a fiert și a strecurat densele ei sucuri [ale limbii, n.n.]”, „ungherele tainice – de o tainică frumusețe – ale limbii”, „limpezi și mândre cupole, cu largi și profunde ecouri” etc.

Cele 7 file numerotate sunt acoperite de scrisul, ușor înclinat spre dreapta, al Profesorului pe o singură față, cu excepția filelor 2 (unde, pe verso, este transcrisă o strofă dintr-un poem arghezian) și 7 (în care, pe verso, se încearcă o concluzie a comentariului din articol). Calitatea hârtiei, „ezetarea” în unele formulări și, mai ales, confruntarea cu viitoarele exegeze stilistice despre poezia lui Arghezi ne întăresc convingerea că e un manuscris **de tinerețe**. Unele formulări despre ritmul arghezian, despre sintaxa poeziei argheziene (dislocările sintactice, densitatea exprimării, contragerea prin participiu, gerunziu sau adjectiv) au fost reluate (de cele mai multe ori ca idee) în studiile ulterioare despre Arghezi: *Elemente de sintaxă poetică în stilul lui Tudor Arghezi*, în „Scrisul bănățean”, 1961, nr. 1, *Sintaxa poetică a lui Tudor Arghezi. Ordinea cuvintelor*, în „Scrisul bănățean”, 1961, nr. 2 și *Sintaxa operei poetice a lui Tudor Arghezi* (text definitiv în volumul **Dincolo de cuvânt**, București, 1976, pp. 152-181). Corecturile sunt puține, în general exemple din opera poetică argheziană, adăugate textului, care vin să întărească formulările exegetului. Cu creionul sunt subliniate formulările esențiale (probleme care formează osatura comentariului) și unele din vocabulele și sintagmele poetului, care sunt discutate de Profesorul G. I. Tohăneanu. Manuscrisul este valoros și interesant prin valoarea sa documentară, oferind celor interesați o mostră din laboratorul de lucru al Profesorului.

Prof. Ligia Tohăneanu

Versul arghesian are, în istoria propriei româ-
 nesci, o situație deosebită: Rar, sau trecut, poet,
 care să fi fost, în același timp, blamat și
 adorat, la aceeași tensiune. Un contrast, prin
 aducere și vastitate, tulburător, Arghesi l-a
 învesmântat în strachă de o, până la el,
 nemăsurată originalitate. Marele poet a spus
 unei dulci violente limbă, a făcut și a strecurat
 senzale ei neare, cu mișcări de sânge și brațe -
 "reavă", și - frământând aceste esențe tari - a
 "preschimbând venind" lor într-o mișcare strălucitoare
 și suavă.

Calitatea cerebrală a stilului arghesian
 este densitatea. Foarte multe - sau multe
 poezii - opere, înimă și cu vorbe incantate - ca
dimensiune Arghesi, et o operă caută, cu vorbe
 marinate și putine. At Arghesi ține de
 țară și frământare ale limbii - Arghesi le
 pătrunde și le cutreieră; în sfârșit,
 înțelegând - în suflul lui "și până" pe
 Nevoia lui, - toată "cântarea" și "hor, țară"
 și blestem!

"dăruie limbii popoului - amato și lacrimă
 Cămăra și ca floarea de colț, fricantă și caractă
 și stea câmpului - și frământare și frământare
 arciind și în timp și mișcări în poli, și larg și profund ecou."

Exceptionala ^{valoare} ~~capacitate~~ sugestivă a artei argeșene
 - nu refer la aspectul lingv. al cuv. - pace, sau o mare
 masură, în capacitatea de a surginde : iată gârșii și, mei
 frunzi, sensibilitate în tonurile trăsese, în fața versului asplendide,
 clipe de cea mai înaltă tensiune, nu s'arabă de laudă,
 înălțare acută, subțimțat struile cel mai fieri, și
 merabă; ale ființei arăste. Argeșii a supus unei dulci
 viziunii lină, a ființei și o struțat succile și deose,
 cu miresme de săvici și brăzde și - fâlnind aceste
 escate tari, ~~reținut~~ și ~~prochimb~~ venimul lor
 rătăcesc în viața și suavă.

Intrarea de capetenii a stăbule. lui t. este
 densitatea, concentrația sa interioră, tensiunea și structura.
 Tijorul ritmic, de plăt, și frunzi neastiglat, sugnând s.

1

stăi :
 v - v - v - v - v -
 v - v - v - v - v -

- v - v - | - v - v -

Face un v. bun la me.

În psalul de țară :

v - v - v - v - v - (Petru te am găsit în bășo-
 La noma casei a grădini).

Da: unde t- s moștile să urbane
 - v v - v

Intermed
 ritmic,

În aer caile lumini (v - v - v - v - v)
 Unde sunt de ptele tale (v - v - v - v - v)
 Să ai cant. u. cununa ogăii

2

Sonnet de alături și se în hiluș, Mană ai dulbură
 Să se prina înțele în fată lină
 Cău luna lui de luna muge sa se doar.
 Să luna - și luna luna luna înmul prin zavari

În neoflogu' teaduba o ceasta este evidentă.
 Une din' expriile ei este lautul de partuții
 cu un tonjui amăruș. Poetul renuță în glăve

la aux. uaf, angrenandu-l o singura data: ②
fuzura se-a fast si stălnicit; alături de aux. a pron. ob.
cu o roata de picior la un dus si nicat; si pron. ufl.

Nu v-am sădit si nu v-am semănat
Ati în colbit în dreptul de karina
Pierne din țigui v-a pus si semănat [v-a]
si de ogor v-ati grăbi cu. lătrău.

Aux si pron. refl. - Culoarea si accentul s-au dus si risipit [s-au]
- Ca pleava a karine s-au dus si risipit.

Aux uaf: mă voi lua si duce departe
+ pron. ob

Uaf. conj + pron. refl: Aici se-a-nvătat si stă
si se traci si saltă [se-a]
sau: se-a bunu si scaltă [se-a]

chiar la distanță: Au isprăvit încolbul din si în pragul
până la
'ei, resp. personal!

intere - m. clari această tendință. Rămân înbacke.
(subord), adeseori înlocuți prin conj. 'o saamă puzgartăci,
subiectiv sau chiar conj. nom. și o mare deșidat de ob.

si-ar fi ales de sine, cava, Abame, cui [dacă au fi. ind.]
Aș:
Puncta aha respită la rasii din încurcătura:
si de trufă celui ce, grat, se pomuraste

Procedul si comb. cu nimb de locuri tipic:

si boul cară greul pământului, dar cum
foran au s-ar abate, redus de ou din' dăm? [dacă n-au
fi. din de ou]

Subiectivul astfel obținut este remarcabil;

Trăstura de cuvinte, din grai. s-a născut;
Nu au, cercură, făgăduie curioasă

Statuere isi arata puterea ca condole-
si a sava noaptea ca un zmeu ognot
Pe car framintandu l meste s' n doral
La muzicid pehanul, la-o junci, s' cinglat.

Cp: Si rătăcase, cu martori, propoziții și propoziții
Căin cădător schimbare și și cădea pe cămin
și dacă ma s locu, toată și stăluat,
și fu - a dona oasi, cu pred, propozi

Cp: tp: Si istorite - staga de unuc: so de covezi
Ma te m. furo smulit, atomi: di nu ma veg.

Ip. (vcl): { Atunci aiata frauce si ingosita dnda,
Ma nestrupai altul no. Ta detine cunda.
Pecile de bequa egite di p. plouape
Fuzje - u cubaneic de tziu si si coge

Coment

atata respect de sensuri

Stratania - implicato de restul relatului logice,
si timpul sublimoz de marita, puteti deproced
semnific

Aucun dand de face vedita sa cauti in datuare
a unu vete incercand cu mol obionuit propositional

Est. ca o florie, anume infloriti
Mimilez oile, care s-au deschis

Few. const. part. atosta animo preferita:

- Si tu, straducitul cu palma gras a tace
- Atangati penta lu citara gubite
- Si ochi plief, dar pluje si marandai vroana
ca pluje minia - a coarde offate, sunsonia.
- Sindeti flamoz: desalti si gra [voti, cel...]

Topica, artina afect. acur. si a umbelilo siudactive 4
este unel du cog. ubi cu argumelo ale stelulu' a mardupret.
Elemente logice sintagmatici, sint. rufte du neren la lege,
„dphimati” - ipotezi unel de actul.

Agur, stelul rupa de la fund
Pamintul greu, muncat cu busuamne
Si cu nadepte, pino ce, notind,
dura - si esapa ^{cutul} ~~lesul~~ pe m. ote.

de cele m. m. a' - determinabil - atribut sau abstru
este supradit de determinatul tau.

- a) - Pan lectu la, de hambile moderne -
- hacha lei, rechis pe tru grasini
cu scara sa unelut, de muji garii.
- b) - Tacuna voute si le a pinhet
Cao - o facean pe nume si rasun

Intr. detum. si detum inant de obiecte, osted si
o punctate sero, avu curut, cet x nealeydat,
aveau compl. cov. alejret., cap. pnu adobe:

Aveai otravo - u fine, de abunci, de casturas.

Acumena vreau: sind m. eles accoribile lecturii viz-
chil, rodrind punit, restabileste in placari
legatut sunt logice subiective apand sfermate.

Trasau m. tari,
dura, alabura, p. p. m.

Neasculdun de vental de la stuy

Te a' aruncat in ploa verde a zote.

Si derusi de facum, / ale zambile.

Putei te amabile de la rug

Inutil de oge Intrauand x remanent consecutibil
angre intinabile, o aderabile de hui co o puzel
sau detum, cov, rol gramatical:

Tu te-ai pierdut din drumul lui
 Ca o singură faimă, trinită
 Și promisiuni la [...] facile
 Păe a fi fost ca să mă amita.

Colo. ob-dub: intron: O tunc sloa a midia și e nevenitroue.
 O lectură materială, sușof, din la exhorvoni;
 pri conf. val. suit, pri confagra obied - sub;

dunde, cadlucit de coporae
 Altar de soini; sate, de son;
 Cae mi sușefi // placua treabou
 Le te mitebă cu mires de flon...

De loca cea și are conpl. sup. du ontrod. subtot pri
 cony'. con travazo omelul legv. cania, de pri
 in parchel cō prog. meye la... cony';

Cum - o să vie, lungul tui de apăre
 La - l caute și u sui să tu fle cal) ?

Artași Talantului nebroumbi a ontela oșagă
 M. inculca propri. o vitate nevoros ras subitudo;
 scabito și M. ca zmita unetrou, (ia) adverbial
 de comparatie (ca) este izolat de termenul de
 comparatie:

- Cătoși și urci și tu tui ca pnto. un tura o scara
- Priu aer tangu - i despartit de ore
 Ca - de muream. lor - veste fawage.
- Era - ca ge o blamide de purpura - o scamio.

Dezordonabil subiectiv este pelucit
 pri "ammanca" roșou lui; pri muregăni dăb,
 și - e lăud pe sus cu stocagui, de luiști și mureș,
 și la capma și logui, de dabi. o poruncă

